

8.4.2022

GTK/441/00.07/2021

Geologian tutkimuskeskus
Mineraalitalouden ratkaisutTyö- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo.tem(at)gov.fi**SISÄLLYSLUETTELO**

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI KAIVOSLAIN MUUTTAMISEKSI	2
LAUSUNTO.FI:SSÄ ESITETYT KYSYMYKSET JA GTK:N KOMMENTIT	2
Kysymys 1.	2
Kysymys 2.	4
Kysymys 3.	5
Kysymykset 4. ja 5.	5
Kysymys 6.	6
PERUSTUTKIMUSILMOITUS-INSTRUMENTTI KAIVOSLAKIIN	7
PYKÄLÄKOHTAISET KOMMENTIT HALLITUKSEN ESITYKSEEN LAISTA	13
6 § Yleiset periaatteet	13
7 § Etsintätyö	14
8 § Ilmoitus etsintätyöhön liittyvästä näytteenotosta	14
14 § Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja –tuloksista.	15
46 § Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet	16
61 a § Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle	17
Kaivosalueiden käyttö toiminnan loputtua	18

8.4.2022

**GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
KAIVOSLAIN MUUTTAMISEKSI**

Geologian tutkimuskeskus (GTK) kiittää Työ- ja elinkeinoministeriötä (TEM) tilaisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaivoslain muuttamiseksi. Lausunto on pyydetty toimittamaan TEM:lle viimeistään tiistaina 12.4.2022 vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntopyynnön diaarinumero on VN/12316/2019. GTK:n lisäysehdotukset lakiin korostettu **vihreällä** ja perustelut sekä kommentit rajattu.

Keskeisesti GTK:n kommentit kaivoslakia koskien liittyvät GTK:n mahdollisuuteen toteuttaa sen lakisääteistä (laki 167/2011 ja asetus 168/2011) tehtävää eli geologista tutkimusta ja kartoitusta nyt ja tulevaisuudessa. Edellä mainitun lisäksi GTK on huomionnut lausunnossaan myös muutamia muita kaivoslain kohtia.

GTK tekee elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kannalta tarpeellista geologian alan tutkimus- ja kehitystyötä sekä huolehtii toimialan tiedonkeruusta ja tietohuollosta. Tähän liittyvät myös yhteiskunnan mineraalivarojen huoltovarmuuteen liittyvät asiat. Tämä tietopääoma palvelee paitsi tulevaisuuden malminetsintää ja tulevien sukupolvien raaka-aineiden tarvetta, myös monia muita yhteiskunnan tarpeita kuten esimerkiksi tuottamalla uutta tietoa kiertotalouden haasteiden ratkaisemiseksi ja geoenergian potentiaalin selvittämiseen.

GTK käyttää paikoin kaivoslakia sen lakisääteiseen tehtävään, vaikka se ei aina GTK kannalta ole paras ja selkein tapa. Kaivoslain kautta on myös nähtävä ja mahdollistettava maankamaramme kohdistuva mineraalipotentiaalin arvioimiseksi tehtävä geologinen kartoitus ja tieteellinen tutkimustoiminta (TKI) erotettuna kaivostoimintaan tähtäävästä malminetsinnästä. Tähän tutkimustoimintaan joudutaan tällä hetkellä usein käyttämään kaivoslain mukaista lupamenettelyä, vaikka tarkoituksena ei ole varsinaisesti malminetsintää.

LAUSUNTO.FI:SSÄ ESITETYT KYSYMYKSET JA GTK:N KOMMENTIT

Lausunto.fi:ssä lausunnonantajille erityisesti osoitetut kysymykset ja GTK:n kommentit.

Kysymys 1.

1. Varausjärjestelmään esitetään seuraavia muutoksia:
 - alueellisia rajauksia
 - hehtaariperusteinen varausmaksu

8.4.2022

- varausajan lyhentäminen
 - varauspäätöksen sisällön tarkentaminen
 - varaajan velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä.
-
- Mitä hyötyjä näet esitetyissä muutoksissa? Mitä muita muutoksia ehdotat ja miksi?

"44 § Varausilmoitus: Varausilmoitus on toimitettava kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys: ... Varausalueesta on rajattava 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet..."

GTK:n kommentti:

-Alueelliset rajaukset vähentävät hämmennystä siitä, että kyseisillä alueilla tultaisiin tekemään etsintätyötä tai malminetsintätyötä, vaikka kaivoslain 7§:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet lain mukaisesti selkeästi ovatkin jo suljettu ulkopuolelle. Vastaa osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen:

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen.

"76 § Varauspäätöksen voimassaolo. Varauspäätös on voimassa enintään kaksitoista kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty.....Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään varauspäätöksen voimassaolosta, voi kaivosviranomainen päättää, että varauspäätös on voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty, jos varaaja osoittaa erityisten syiden puoltavan 1 momentissa säädetystä varauksen voimassaolosta poikkeamista, ellei varausilmoituksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet muut syyt estä varauspäätöksen myöntämistä kahtatoista kuukautta pidemmäksi ajaksi."

GTK:n kommentti:

-12 kk varausaika on usein liian lyhyt aika perusteellisen malminetsintälupahakemuksen tekemiseen, jonka tarkoituksena on antaa edellytykset huolellisen malminetsintäluvan valmisteluun ja siten estää tarpeettoman suuret varausalueet. Varsinkin ottaen huomioon varausjärjestelmään liittyvien muiden muutosten yhteisvaikutus.

-Kaivoslakia sovelletaan myös mineraalipotentialin arviointiin liittyvään geologiseen kartoitukseen ja tieteelliseen tutkimustoimintaan, joka on GTK:n perustehtävää. Tällaiseen tutkimustoimintaan 12 kk (tai 24 kk) varausaika on hyvin lyhyt. Usein GTK:n tutkimuskohteet ovat laajoja geologisia kokonaisuuksia, joiden tutkiminen kestää vuosia ja niihin kohdennetaan huomattavia resursseja vuosittain. GTK ehdottaa lakiin uutta käsitettä perustutkimus (kts.

8.4.2022

PERUSTUTKIMUSILMOITUS-INSTRUMENTTI KAIVOSLAKIIN sivu 7). Vastaa osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen:

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen.

” 44 § Varausilmoitus. ...Varaajan on tiedotettava varausilmoituksen jättämisestä sitä kuntaa tai niitä kuntia, joilla varausalue sijaitsee. Jos varausalue sijoittuu saamelaisen kotiseutualueelle, on tiedotettava myös saamelaiskäräjiä ja kolttien kyläkokousta, jos varausalue sijoittuu kolttien alueelle. Tarkempia säännöksiä varausilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella”

GTK:n kommentti:

- Jää epäselväksi, milloin velvoitus ilmoituksen jättämisestä alkaa ja mihin se loppuu. Varaaja ei halua kilpailijoiden tietävän suunnitelmista etukäteen. Näin ollen ilmoitusvelvollisuuden tulisi alkaa siitä, kun varausilmoitus on jo jätetty viranomaiselle. Ehdotetaan esim. asetukseen tarkennusta alkamis- ja päättymisajan kohdasta.

Kunnan ja kuntien tiedottaminen sekä vastaava tiedottamisvelvollisuus saamelaiskäräjille ja kolttien kyläkokoukselle, kun varausalue sijaitsee saamelaisen kotiseutualueella tai kolttien alueella vastaa osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen:

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen

-Tiedonsaantioikeuksien paraneminen

Kysymys 2.

2. Onko keskeisten lakien soveltamisalojen rajat selvät: kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki? Jos ei, miten tätä sääntelykokonaisuutta voisi mielestäsi selkeyttää?

GTK:n kommentti:

-Eri ministeriöissä on valmistelussa useita lakiesityksiä, joilla on vaikutusta GTK:n suorittamaan tieteelliseen tutkimustoimintaan ja mineraalipotentialin kartoitustyöhön. Olisi tärkeää, että lakien yhteisvaikutus otettaisiin huomioon ja muutokset koordinoitaisiin keskitetysti, jotta lakimuutosten kokonaisvaikutus ei kasvaisi luvitusprosesseja ja tutkimusta hankaloittavaksi.

8.4.2022

-Esimerkkinä ELY:n ja AVI:n mahdollinen uusi linjaus pinta- ja pohjaveden käyttöön, jonka mukaan AVI:lta pitää jatkossa hakea vedenottolupa. Vedenottolupa perustuu vesilakiin ja siinä 4 luku 3§2 mom ja 4 luku 4§1 mom. AVI:lla ei ilmeisesti ole tällä hetkellä päätöstä tai käytäntöä siitä mitkä vedenottomäärät edellyttävät lupaa. Vesilakiin ja sen soveltamiseen liittyen tulisi huomioida, että etenkin koneellinen tutkimuskairaus tarvitsee vettä kairauksessa. GTK ilmoittaa huolensa siihen, että jos vedenottoa varten ollaan harkitsemassa viranomaisluvitusta tämä lisää merkittävästi niin luvittajan kuin luvan hakijan työkuormaa sekä vaikuttaa tutkimusaikoihin mahdollisten pidentyvien lupaprosessien myötä. Luvituksen tulisi sisältää oikeus vedenottamiseen näytteenoton yhteydessä. Yleinen yhdenluukun periaate selkeyttäisi eri lainsäädännön lupaprosesseja.

Kysymys 3.

3. Onko sinulla kokemuksia malminetsinnän aiheuttamista konkreettisista haitoista itsellesi, omaisuudellesi, harjoittamallesi elinkeinolle tai muutoin? Kerro niistä. Olisiko haitat voitu ehkäistä lupaehdoilla? Millaisilla?

GTK:n kommentti:

-Geologian tutkimuskeskus toivoo, että lakiin esitetyt uudistukset parantavat sen lakisääteisen tutkimus- ja kartoitustoiminnan toteutumista. Koska GTK käyttää kaivoslakia sen perustutkimusten ja kartoitustoiminnan suorittamiseen, se näkee tähän liittyvän useita ongelmallisia kysymyksiä ja onkin ehdottanut tutkimusluvan käyttöönottoa tai ainakin selkeää kirjausta lakiin GTK:n roolista (kts. PERUSTUTKIMUSILMOITUS-INSTRUMENTTI KAIVOSLAKIIN sivu 7). Tämä etenkin siksi, että tulkinnanvaraisuus GTK:n roolista ja toimista esimerkiksi luvitusta annettaessa selkeytyisi. Yhtenä ongelmana on myös lupiin kohdistuvien valitus- ja oikeusprosessit, jotka eivät ole kenenkään etu ja GTK toivookin tähän selkeää parannusta. Tästä esimerkkinä GTK:n käymä prosessi Enontekiöllä, Lätäs1 malminetsintäluvan suhteen. Luvitus valitusten käsittelyineen kesti seitsemän vuotta (2014–2021) ja nämä valitukset ovat saaneet jatkoa YK:n ihmisoikeus komiteassa, jossa käsittelyn pituutta on vaikea arvioida. Nämä ovat kestoiltaan pitkiä, sekä kuluttavat usein merkittävästi osallistuvien tahojen moninaisia resursseja.

Kysymykset 4. ja 5.

GTK:lla ei lausuttavaa.

8.4.2022

Kysymys 6.

6. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lupamääräyksiä saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51, 52 ja 54 §). Miten arvioit esitettyjen muutosten vaikutusta?

- o ottaen huomioon saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan
- o ottaen huomioon muut elinkeinot, kuten matkailun ja porotalouden

51 § Malminetsintäluvassa annettavat määräykset: Malminetsintäluvassa on määrittävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat. Malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

2) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi;

3) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia kolttaluodeella; ...Tarkempia säännöksiä malminetsintäluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

GTK:n kommentti:

-Geologian tutkimuskeskus on toteuttanut geologista kartoitusta sekä tieteellistä tutkimusta maassamme koko itsenäisyyden ajan ja sitä aikaisemminkin. Nämä tutkimukset ovat vuosikymmenten aikana sijoittuneet myös vähäisissä määrin saamelaisten kotiseutualueille. Tätä tutkimusta ja kartoitusta tulisi pystyä jatkamaan myös tulevaisuudessa ja muutokset eivät saisi lähtökohtaisesti estää geologisen kartoituksen ja tutkimustyön tekemistä. Kartoitustyö sekä vasaralla/lapiolla tehtävä näytteenotto tai geofysiikan maastomittaukset eivät aiheuta merkittävää haittaa. Esimerkiksi talviaikana tapahtuva koneellinen tutkimuskairaus on myös mahdollista huolellisuutta noudattaen toteuttaa hyvin pienin vaikutuksin.

-Annettujen määräysten osalta (51, 52 ja 53§) lisääntyy lain ohjaava luonne kyseisillä alueilla. Kuitenkin näiden määräysten sisältö ei tule esiin tässä riittävän selkeästi ja näin niiden vaikutus jää epäselväksi tässä vaiheessa. Lupia hakevan tahon, lupia myöntävän tahon kuin myös sidosryhmien vuoropuhelun vahvistuminen lain myötä ja tiedonsaannin parantuminen on tärkeää. Mahdollisiin tutkimuksiin voidaan näin paremmin varautua jo ennakoon lupa-alueella.

8.4.2022

-Lain olisi mahdollistettava näille alueille kohdistuva tutkimus- ja kartoitustoiminta, joka GTK:lle on laissa määrätty (laki 167/2011 ja asetus 168/2011). Jos GTK joutuu tulevaisuudessa käyttämään kaivoslain instrumentteja, se ilmaisee huolensa niihin kohdentuviin valituksiin näistä määräyksistä huolimatta. Kaivoslain tulisi mahdollistaa GTK:n suorittama työ matalalla kynnyksellä näillä alueilla. Luvituksessa voidaan käyttää myös harkintaa siten, että alueellinen kuormitus ei nouse liian suureksi eli lupia ei esimerkiksi anneta näille alueille liikaa ja viranomaistahon harkintaa kasvatetaan esimerkiksi alueelle kohdentuvan yhteisvaikutusten arvioinnin kanssa kuin myös siihen minkä kestoisia ja mittakaavan toimia alueelle ollaan suunnittelemassa.

-Kaikkineen GTK:n suorittama tutkimustoiminta on sovitettavissa ko. alueilla muiden elinkeinojen kuin myös saamelaisten harjoittaman poronhoidon kanssa sekä määräykset huomioon ottaen vaikuttavan mahdollisimman vähän saamelaisten oikeuteen alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinoja (kts. KHO 28.8.2022, dnro 1068/1/00 ja KHO 21.6.2021 vuosikirjapäätös KHO:2021:83). GTK katsookin, että lain keskeisenä tavoitteena olisi mahdollistaa monipuolinen tutkimustyön toteuttaminen ja elinkeinojen harjoittaminen näillä alueilla sujuvasti.

PERUSTUTKIMUSILMOITUS-INSTRUMENTTI KAIVOSLAKIIN

1 § Lain tarkoitus, lain tarkoitukseen myös tutkimustoiminta

Tämän lain tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa, tutkimuksellista tiedonkeruuta suomen maankamarasta ja mineraalivaroista, sekä järjestää näiden edellyttämä alueiden käyttö. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

Perustelut GTK:n ehdotukselle:

- Kaivostoiminta perustuu menestykselliseen ja pitkäjänteiseen malminetsintään. Suurin osa malminetsintäprojekteista ei koskaan johda kaivostoimintaan, mutta jokainen malminetsintäprojekti tuottaa lisää geologista tietoa Suomen maankamarasta ja sen mineraalivaroista, vaikka kaivostoiminta ei käynnistyisi. Tällainen tutkimustyö on yksi kestävän kaivostoiminnan edellytyksistä. Malminetsintä on siten pääsääntöisesti tutkimuksellista toimintaa, jota suurelta osin rahoitetaan riskipääomalla.

8.4.2022

- Malminetsinnän tuloksena syntyvää geologista tietoa maankamarastamme kerätään nykyisin kaivoslain- ja asetuksen määrittelemällä tavalla ja tieto tallennetaan osaksi kansallista Geotietovarantoamme. Tämä tietopääoma palvelee paitsi tulevaisuuden malminetsintää ja tulevien sukupolvien raaka-aineiden tarvetta, myös monia muita yhteiskunnan tarpeita kuten huoltovarmuutta. Näin ollen on tärkeää kirjata myös tämä näkökulma osaksi lain tarkoitusta. Geologisen tiedon mahdollisimman tehokasta keruuta voidaan edelleen parantaa, mikä edellyttää joitain täsmennyksiä mm. asetukseen kaivostoiminnasta. Viitaten eritoten Vihervuoren selvitykseen ”Kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön toimivuuden arviointi” TEM2019:44 ja luku 23 Geotietoa-aineistojen luovuttamisen sääntely: Geotietoa-aineistojen toimittamisvelvollisuutta koskevan sääntelyn soveltamisalaa etenkin lentotoiminta-aineiston osalta olisi harkittava.

- Kaivoslain kautta on myös nähtävä ja mahdollistettava maankamaramme kohdistuva geologinen kartoitus ja tieteellinen tutkimustoiminta erotettuna kaivostoimintaan tähtäävästä malminetsinnästä. Tähän tutkimustoimintaan joudutaan tällä hetkellä paikoin käyttämään kaivoslain lupamenettelyä, vaikka tarkoituksena ei ole varsinaisesti malminetsintää. Tämä työ on lähinnä Geologian tutkimuskeskuksen vastuulla Suomessa. Myös muutamat yliopistot Suomessa tätä tekevät. Tieteellisen tutkimustyön kautta karttuva tietoa-aineisto lisää yhtä lailla kansallista geotietopääomaa, joskin volyymiltään se on merkittävästi vähäisempää yhtiöiden tuottamaan tietomäärään verrattuna ja luonteeltaan varsin erilaista. **Tämän työn erottamiseksi tavanomaisesta kaivostoimintaan tähtäävästä malminetsinnästä ja eri toimijoiden roolien selkeyttämiseksi, ehdotamme lakiin uutta käsitettä perustutkimus, jota harjoittavia toimijoita koskisi oma sääntelynsä myöhemmin esitetyllä tavalla.**

Ehdotus vastaisi osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen:

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen.

2 § Lain soveltamisala

Lisäys:

Lakia sovelletaan suomalaisten tutkimusorganisaatioiden suorittamaan geologiseen perustutkimukseen ja siihen liittyvään mineraalipotentialin kartoitukseen.

5 § määritelmät, perustutkimuksen määritelmä

Lisäys:

Geologisessa perustutkimuksessa tutkitaan esimerkiksi maa- ja kallioperän syntyä, rakennetta ja kehitystä sekä mineraalipotentialia tieteellistä tutkimusta harjoittavan suomalaisen julkisen instituution toimesta. Perustutkimuksen tavoitteena ei ole kaupallinen malminetsintä.

8.4.2022

Esim. uusi 45 § perustutkimusmenettelystä luvun 5 loppuun. Tarkempi säädös asetukseen tarvittaessa.

Geologista perustutkimusta tekeville suomalaisille tutkimuslaitoksille, yliopistoille ja oppilaitoksille ehdotetaan käyttöön omaa ilmoitusmekanismia varaus ja malminetsintämekanismien sijasta. Tämä selkeyttäisi toimijoiden tehtäviä myös teollisuuden ja kansalaisten suuntaan, sekä viestittää jo oikeuksien myöntämisvaiheessa toimijoiden roolia sekä tulevien töiden luonnetta.

Voimassa oleva perustutkimusilmoitus estäisi varauksen, malminetsintälupahakemuksen, kaivoslupahakemuksen ja kullanhuuhtontalupahakemuksen.

Lisäykset soveltuviin kohtiin esim.

32 § Etuoikeusjärjestys

Etuoikeus malminetsintälupaan, kaivoslupaan, kullanhuuhtontalupaan ja perustutkimuslupaan on sillä, joka on ensimmäisenä hakenut lupaa 34 §:ssä tai oikeutta 45 § säädetyllä tavalla.

44 § Varausilmoitus

Varausilmoitus ei saa koskea aluetta, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen, kullanhuuhtonta-alueeseen tai perustutkimusalueeseen taikka sijaitsee yhtä kilometriä lähempänä tällaista aluetta, joka kuuluu muulle kuin hakijalle tässä laissa tarkoitetun luvan perusteella. Varausilmoitus ei myöskään saa koskea aiemmin varausalueena ollutta aluetta, ennen kuin vuosi on kulunut varauspäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Soveltuvaan kohtaan uudet pykälät:

Perustutkimusilmoitus

Perustutkimusilmoitus on toimitettava kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys:

1) Perustutkimusta harjoittavasta tahosta;

2) alueesta, jota perustutkimus koskee;

3) tutkimussuunnitelma perustutkimuksen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin perustutkimusilmoituksen voimassaoloajan kuluessa.

8.4.2022

Perustutkimusilmoitus ei saa koskea aluetta, joka kuuluu varausalueeseen, malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen mukaan lukien karenssissa olevat alueet.

Perustutkimusilmoituksen nojalla ei voi hakea muita kaivoslain mukaisia oikeuksia.

Tarkempia säännöksiä perustutkimusilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Voimassaolo (soveltuvaan kohtaan)

Perustutkimusilmoitus on voimassa enintään viisi vuotta siitä, kun perustutkimusilmoitus on tehty. Kaivosviranomaisen on ilmoituksen voimassaolon pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelmassa esitetyt toimet, niiden laajuus ja niiden toteutukseen ja raportointiin kuluva aika.

Perustutkimusilmoitus raukeaa määräajan päättyessä. Kaivosviranomaisen on lisäksi päätettävä, että päätös raukeaa, jos ilmoituksen tekijä tekee asiasta kirjallisen ilmoituksen kaivosviranomaiselle.

Kaivosviranomainen voi peruuttaa perustutkimusilmoituksen, jos ilmoituksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet asiaan liittyvään harkintaan.

Perustutkimusilmoitusta ei voi uusia, ennen kuin kahden vuoden karenssi on kulunut. Karenssi ei koske muiden kaivoslain mukaisten oikeuksien hakemista.

Perustutkimusoikeus antaa haltijalleen oikeuden suorittaa ilmoituksen mukaisella alueella geologisia tutkimuksia hyödyntäen tavanomaisia tutkimusmenetelmiä ja näytteenottoa halutun geologisen tiedon hankkimiseksi. Näistä toimista tulee ilmoittaa ja sopia ennakkoon maanomistajan kanssa.

Tutkimustulosten julkistaminen (soveltuvaan kohtaan)

Perustutkimusilmoituksen nojalla tehdyt tutkimukset raportoidaan julkiseen käyttöön vastaavassa laajuudessa kuin varausilmoituksen yhteydessä on säädetty. Mikäli perustutkimusilmoituksen voimassaoloaikana tehtävissä tutkimustöissä löytyy mahdollinen hyödynnettävissä oleva kaivosmineraali on perustutkimusilmoituksen haltija velvollinen raportoimaan sen kuten myös varausilmoituksessa on säädetty.

8.4.2022

Edellä mainitun lisäksi on perustutkimusilmoitusinstrumentin tullessa käyttöön huomioitava seuraavaa:

- Perustutkimusilmoituksen nojalla tehtyjen tutkimusten tapauksessa ns. valtion etuoikeutta tutkittuun mineraaliesiintymään ei voitaisi jatkossa varmistaa (vrt. laki 174/1940).
- Perustutkimustoimintaa toteuttavien organisaatioiden ja kaivostoimintaan tähtäävien yritysten toiminnan selkeyttämiseksi perustutkimusinstrumenttia käyttävä tutkimusorganisaatio ei olisi oikeutettu hakemaan varausta, malminetsintälupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa. Tämä voisi samalla johtaa GTK:n roolin täsmentämiseen perustutkimusta tekeväksi tutkimuslaitokseksi.
- Tutkimustulosten julkaisemisessa tulisi varmistaa läpinäkyvä ja puolueeton mahdollisuus malminetsintää suorittaville tahoille hakea kaivoslain mukaisia lupa-alueita kyseessä olevalle mineraaliesiintymälle.
- Perustutkimusilmoitukseen ei liittyisi pinta-alaperusteista maksua. Tätä ei ilmeisesti tarvitse laissa erikseen mainita, kun sitä ei varausmenettelynkään yhteydessäkään mainita. Ilmoituksen käsittelystä perittäisiin käsittelymaksu.
- Perustutkimusilmoituksen mukainen alue voitaisiin myöntää geologialtaan ja mineraalipotentialtaan kiinnostavalle alueelle. Kaivosviranomaisen harkitsisi hakijan edellytyksiä suorittaa tutkimukset hakemalleen alueelle.

Perustelu voidaan kirjata esim. lain perustelut osioon ao. pykälien kohdalle

-Kaivoslaki tarkastelee pääkäyttäjäkuntansa (ts. malminetsintä- ja kaivosyhtiöt) mukaisesti varausmekanismin ja malminetsintäluvan soveltamista malminetsintään, jossa tarkoituksena on paikantaa kallioperästä hyödynnettävä malmi- ja/tai mineraaliesiintymä sekä kerätä siihen liittyvää tutkimustietoa. Uudessa laissa on huomioitava, että kaivoslain mekanismeja ovat käyttäneet myös tutkimuslaitokset ja yliopistot. Näiden intressi on tutkimuksellinen sekä liittyy laajasti geologiseen tiedonkeruuseen. Geologisessa perustutkimuksessa tutkitaan esimerkiksi maa- ja kallioperän syntyä, rakennetta ja kehitystä, sekä suurehkojen alueiden mineraalipotentialiaa tieteellistä tutkimusta harjoittavan instituution toimesta. Perustutkimusta tehdään tavanomaisin geologisten tutkimusmenetelmin ja näytteenotoin, mukaan lukien kairaus tarvittaessa.

- Tässä yhteydessä on myös huomioitava, että GTK:lla ei nykyisin ole tavoitteena tuottaa ns. myyntiraportteja, joita aikaisemmin on TEM:in toimesta edelleen myyty avoimessa tarjousmenettelyssä malminetsintää tekeville yhtiöille. Käytettävissä olevien resurssien puitteissa GTK keskittyy nykyisin edellä kuvattuun geologiseen perustutkimukseen, kooten tietoa ja ylläpitäen alati kehittyvää kokonaiskuvaa Suomen kallioperästä ja sen

8.4.2022

mineraalipotentialista. GTK:n löytäessä mahdollisesti hyödynnettäviä kaivosmineraaleja raportoidaan ne perustutkimusilmoituksen yhteydessä varausmekanismia vastaavalla tavalla.

-Tästä syystä on kaivoslakiin, esimerkiksi asetukseen, kirjattava selkeästi tutkimuslaitosten ja yliopistojen rooli perustutkimuksen tekijänä. Tämä antaisi kaivosviranomaiselle (TUKES) sekä esimerkiksi maanomistajille (esim. Metsähallitus) selkeitä työkaluja kaivoslain mukaisten oikeuksien jakamiseen ja erottaa tutkimukselliset sekä malminetsinnälliset kaivoslakiprosessit toisistaan. Esitetyllä menettelytavalla voidaan myös selkeyttää kansalaisille ja maanomistajille kaivoslain mukaisten oikeuksien perusteita ja tarkoituksia. Esimerkiksi Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) osalta se vahvistaa lakia ja asetusta GTK:sta (167/2011 ja 168/2011), joissa sille määrätään erityisiä tehtäviä ja joiden toteuttamiseen se käyttäisi perustutkimusilmoitusta. Asetuksen 1 § kolmannen momentin mukaan eräs GTK:n lakisääteisistä tehtävistä on huolehtia toimialan tiedonkeruusta ja tietohuollosta.

-Perustutkimusilmoitusta käytetään ensi sijassa turvaamaan suomalaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen, usein verotuloilla, rahoitettu perustutkimustoiminta, jota tutkimusorganisaatiot tekevät yhdessä tai erikseen.

-On huomattava, että perustutkimusilmoitus ei ole kaikissa tapauksissa välttämätön näiden instituutioiden harjoittaman tutkimuksen kannalta, esim. alueellisen kartoituksen tai muun vastaavan kannalta. Perustutkimusilmoitusta käytetään tilanteissa, joissa on välttämätöntä varmistaa suunnitellun tutkimuksen toteuttamisen edellytykset ml. raportointi ja tutkimustulosten sekä varsinaisten mineraalioikeuksien jakaminen tasapuolisesti kaupallisten malminetsintä- ja kaivosyhtiöiden käyttöön. Tätä ei voida kaikissa olosuhteissa varmistaa ilman esitetyn kaltaista instrumenttia.

-Perustutkimusilmoituksen mukaisella alueella tutkimusta harjoittava tutkimusorganisaatio ei voi rahoittaa tutkimusta ulkopuolisen rahoituksen avulla, lukuun ottamatta kotimaisia yhteisrahoitteisia rahoitusinstrumentteja.

-Kerättyä aineistoa koskee samat säädökset kuin malminetsintä- ja kaivosyhtiöitäkin ja näin ne kartuttavat kansallista geotietoa-aineistoa. Kahden vuoden karenssi tutkimusta tehneelle taholle takaa sen, että alueen tutkimustuloksista kiinnostuneet muut tahot saavat mahdollisuuden tutustua aineistoon ja halutessaan käyttää varausta tai malminetsintälupaa. Tämä ei kuitenkaan sulkisi pois perustutkimusta tekevien tahojen myöhempiä jatkotutkimuksia alueella, esimerkiksi tutkimusmenetelmien kehittyessä.

-Perustutkimusilmoituksen nojalla tehtävissä tutkimustoimissa tuotetaan sellaista geologista tietoa, joka raportoidaan tavanomaisesti julkisuuteen, eikä tulosten tällöin arvioida vaativan valtion edun varmistamista. Aikanaan merkityksettömiksi arvioidut tutkimustulokset voivat paljonkin myöhemmin johtaa mineraaliesiintymän löytymiseen yksityisen toimijan työn

8.4.2022

tuloksena. Usein suppeiden perustutkimusluvan mukaisten tutkimustoimien pohjalta on mahdoton aukottomasti arvioida mahdollisesti löytyvien mineralisaatioiden koko potentiaalia. Useimmissa tapauksissa perustutkimus tuottaa hyödyllistä geologista tietoa, joka esiintymän löytymiseen johtuessaan toteuttaa kansallisen geotietoaineiston keskeistä tehtävää, eli tukee elinkeinoelämän kehittämistä.

-Tämä pykälä perustuu Kaivoslain tarkoitukseen 1 § lisättävään mainintaan tiedon kartuttamisesta Suomen maankamarasta ja mineraalivaroista sekä toisaalta 5 § lisättävään mainintaan perustutkimuksesta sekä 5 lukuun lisättävästä perustutkimusilmoituksesta perustutkimuksen tarpeisiin.

PYKÄLÄKOHTAISET KOMMENTIT HALLITUKSEN ESITYKSEEN LAISTA

6 § Yleiset periaatteet

” Tässä laissa tarkoitetussa toiminnassa on periaatteena, että:

- 1) käytettävissä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset;*
- 2) toiminnan vaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista on riittävä selvitys;*
- 3) toiminnan turvallisuudesta huolehditaan tarpeellisilla toimenpiteillä ja tällöin otetaan huomioon tekniikan kehittyminen;*
- 4) niin pitkälle kuin mahdollista:*
 - a) estetään vahingot ja toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset;*
 - b) poistetaan käytöstä haitallisia vaikutuksia aiheuttavat toiminnot tai, jos tämä ei ole mahdollista, korvataan ne vähemmän haitallisilla;*
 - c) varaudutaan häiriö- ja vaaratilanteisiin;*
 - d) varmistetaan, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa hyödynnetään kaikki alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä;*
 - e) vältetään vahingollisia ympäristövaikutuksia”*

8.4.2022

GTK:n kommentti:

- GTK ehdottaa lisäystä ”jos hyödyntäminen ei ole teknistaloudellisesti mahdollista, on luvan hakijan tuotava ja arvioitava viranomaisille tietoon ne mineraalit, jotka eivät kuulu teknistaloudellisen hyödyntämisen piiriin”. Muutos vastaisi osaltaan hallitusohjelman kirjauksiin:
- Ympäristönsuojelun tason parantaminen
- Otetaan huomioon suunnitellun kaivoksen ympäristövaikutukset mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen.

7 § Etsintätyö

”Jokaisella on toisenkin alueella oikeus kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä (etsintätyö).”

GTK:n kommentti:

- Etsintätyön ja jokamiehenoikeuden rajanveto tulisi saada selkeämmäksi laissa. Termien epäselvyys on nostettu esiin keskusteluissa kaivoslakityöryhmässäkin. Vastaa osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen:
- Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen.

8 § Ilmoitus etsintätyöhön liittyvästä näytteenotosta

”Etsintätyöstä vastaavan on ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätyön kohteena olevaan alueeseen (etsintäalue) kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea. Erityisellä poronhoitoalueella etsintätyöstä vastaavan on tehtävä kirjallinen ilmoitus myös alueen paliskunnalle.

8.4.2022

Ilmoituksessa on esitettävä etsintätyöstä vastaavan yhteystiedot, etsintäalueen tiedot ja näytteenottoa koskeva suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää tiedot käytettävistä välineistä ja menetelmistä, näytteenoton aikataulusta ja tutkimuksen kohteena olevasta kaivosmineraalista.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.”

GTK:n kommentti:

-Jokaisen maanomistajan tavoittaminen on käytännössä hyvin hankalaa koska maanomistajia voi olla paljon, tai kyseessä voi olla esimerkiksi kuolinpesiä, jolloin oikeiden henkilöiden tavoittaminen voi olla vaikeaa. GTK ehdottaa, että maanomistajien osalta ilmoitusvelvollisuutta tarkennettaisiin siten, että esimerkiksi ilmoitus alueella yleisesti leviävässä paikallisessa lehdessä olisi riittävä ja/tai ilmoitus tutkimusalueen kunnan ilmoitustaululla, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta. Vastaa osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen:

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen

-Lain toimivuuden paraneminen

14 § Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja –tuloksista.

”...Edellä 1 momentin lisäksi malminetsintäluvan haltija on velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa on annettava selvitys:

1) suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista;

2) suoritettujen tutkimustöiden ympäristö- ja muista vaikutuksista;

3) tulevista tutkimustöistä;

4) tulevien tutkimustöiden arvioiduista ympäristö- ja muista vaikutuksista...”

GTK:n kommentti:

8.4.2022

-Pörssilistatut yhtiöt noudattavat pörssien listaussäännöksiä, jolloin voi olla vasten listaussääntöjä ilmoittaa julkisesti tuloksista (ns. Public reporting) tai ennakoida tulvaisuuden näkymiä tai muita vaikutuksia (ns. forward looking statements). Esimerkiksi yhtiö, joka on Australiassa listautunut Australian Securities Exchange (ASX) pörssiin, koskevat Corporations Act of Australia:n säännöt ja ASX listaussäännöt (esim. Guidance Note 31). Jotta yhtiö saa julkisesti raportoida tuloksistaan sillä täytyy olla materiaallinen vaikutus yhtiölle ja tosiasialliset perusteet (ns. reasonable bases) tehdä julkisia lausuntoja tulvaisuuden näkymistä. Näillä julkisilla raportoinneilla voi olla tosiasiallisissa vaikutuksia sijoituskäyttäytymiseen, jota muun muassa näillä säännöksillä säädetään. Raportoinnin tulisi olla tasavertaista kaikille, jolloin mitä Suomessa raportoidaan, tulisi myös julkistaa yhtiön virallisia kanavia pitkin. Tilanteessa, jossa listaussäännöt estäisivät lakiesityksen mukaisen raportoinnin, todennäköisesti syytettäisiin toiminnanharjoittajaa harhaanjohtavasta informoinnista oikeudessa maassa johon, yhtiö on pörssilistautunut.

- GTK ehdottaa jättämään lakiehdotuksesta selvitysten määrityksen pois. Vuosittaiset avoimet tilaisuudet vastaavat osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen

-Vaikuttamismahdollisuuksien paraneminen

46 § Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet

"Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää: ... 8) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle; ..."

GTK:n kommentti:

-Esityksessä ehdotetaan, että malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteitä koskevaan kaivoslain 46 §:ään lisätään uusi luvan myöntämisen este. Ehdotuksen mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saisi myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Mikä on lupaharkinnan kannalta merkityksellisenä haittana pidettävä haitta, jonka malminetsinnän voidaan yksiselitteisesti katsoa aiheuttavan muulle elinkeinolle haittaa kuten vaikka poronhoito tai matkailu? Voisiko siis näin ollen esimerkiksi tutkimusluontoinen kairaus tosiasiallisesti olla merkityksellinen haitta poronhoidon tai matkailun kannalta, jos vaikkapa alueelle on tuotu turisteja retkeilemään tai alue on porojen laidunmaata, mutta nyt paikalla kairattaisiin.

8.4.2022

-Lakiehdotus on nyt epäselvä ja voi helposti estää tutkimustyön ja malminetsintätoiminnan alueilla niin tulkittaessa.

61 a § Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle

”Sen lisäksi mitä 61 §:ssä säädetään malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksistä, on malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen tai kiinteistöjen omistajien suostumus, kun jatkoa haetaan vähintään kymmenen vuotta voimassa olleelle luvalla. Annettu suostumus on voimassa, kunnes malminetsintäluva raukeaa tai peruutetaan...”

GTK:n kommentti:

-Esitetty 10 vuoden voimassaoloaika tarkoittaa nykyisillä lupa-ajoilla (4 v + 3 v + 3 v) kolmatta uusintakierrosta, mitä voidaan pitää vähimmäisaikana malminetsinnän tapaisessa pitkäjänteisessä toiminnassa. Tähän mennessä on jotain täytynyt jo löytää tai muussa tapauksessa yritys mieluusti luopuu näistä alueistaan, huomioiden Suomen kansainvälisestä korkeat malminetsintämaksut.

-Esimerkitapauksena voidaan käyttää Anglo American yhtiön Sodankylän Sakatti - esiintymää, jossa löytö, ns. discovery hole, tehtiin vuonna 2009, tutkimusten alettua vuonna 2004. Tällöin malminetsintäluva olisi nykyisiä lupajaksoja noudattaen ensimmäisellä jatkokierroksella. Tutkimuksia on siitä lähtien jatkettu intensiivisesti ja ensimmäinen mineraalivarantoarvio julkaistiin vuonna 2017, jolloin lupajakso olisi kolmannen uusinnan loppuvaiheissa.

-Laajassa globaalissa katsauksessa (S&P Global Market Intelligence) todettiin vuonna 2020, että globaali keskiarvo esiintymän löytymisestä operatiiviseen kaivokseen on 17 vuotta ja yli puolet tutkituista projekteista vei 18–29 vuotta, ennen kuin kaivostoiminta alkoi. Keskiarvot ovat jatkossa pikemminkin kasvamassa, kuin lyhentymässä. Tämä johtuu koko ajan haasteellisemmaksi muuttuvasta malminetsinnän kentästä (esiintymien koko, pitoisuudet, syvyys jne.), sekä toisaalta globaalisti tiukentuvasta regulaatiosta kaivostoiminnan ja malminetsinnän suhteen. Toisaalta raaka-aineiden tarve jatkuvasti kasvaa, sekä primääri, että sekundäärimateriaalien osalta. Yhtiöt varmasti tekevät kaikkensa lyhentääkseen malminetsintäsyklejä nykyisestä, mm. kustannussyistä, mutta edellä mainitut reunaehdot käytännössä jatkavat sykliä päinvastaiseen suuntaan. Nämä tosiasiat huomioiden, ei malminetsintälupien maksimiaikaa voi ainakaan lyhentää nykyisestä, mikäli ylipäänsä halutaan saada joitain esiintymiä tuotannolliseen toimintaan saakka.

8.4.2022

-Kymmenessä vuodessa ei siten tutkimuksessa välttämättä ole vielä edetty edes ensimmäisen mineraalivarantoarvioon saakka, vaikka esiintymä jollain tarkkuudella olisi jo identifioitu. Näin ollen ei välttämättä olisi olemassa kovinkaan tarkkoja, edes alustaviakaan suunnitelmia esiintymän teknisestä hyödyntämisestä, joita voitaisiin maanomistajille esitellä. Tämän kaltaisten esittelyiden on syytä pohjautua riittäviin teknisiin selvityksiin, jotta ei jouduta tilanteeseen, jossa visioidaan mahdollisia toteutusvaihtoehtoja, jotka voivat osoittautua täysin toteutuskelvottomiksi. Tällaisessa tilanteessa todennäköisesti syytettäisiin toiminnanharjoittajaa harhaanjohtavasta informoinnista, vaikka todellinen syyppä olisi liian tiukaksi vedetty aikataulu, joka ei ole mahdollistanut mineraaliesiintymän ja sen hyödyntämisen riittävää selvittämistä.

-Mikäli yhtiö ei saisi malminetsintälupaa esitetyn 10 vuoden kuluttua malminetsintälupa raukeaa ja alue siirtyy karenssiin. Mineraaliesiintymä on tunnettu, jos pörssilistattu yhtiö on löytänyt, tutkinut ja julkaissut tuloksiaan mm. verkkosivuillaan. Esiintymä on siis aikaisempien tutkimusten takia tunnettu mutta ei tutkittu valmiiksi, jolloin esiintymä kiinnostaa kilpailevia yhtiöitä. Karenssin päätyttyä alueelle haetaan uusi, tai jopa kymmeniä uusia malminetsintälupahakemuksia. Hakemuksien osuessa karenssin loppumisen päivämäärään, eli ovat samanaikaisia, kaivosviranomaisen jakaa alueen malminetsintäyritysten kesken.

-Kaivoslain muutos ei paranna maanomistajan asemaa tai maanomistajan vaikutusmahdollisuuksia vaan luo epävarmuutta ja siten ei vastaa hallitusohjelmakirjauksiin. Paikallinen hyväksyttävyyden myös todennäköisesti laskisi. Yhden yrityksen sijaan alueelle tulee uusi tai kymmeniä uusia malminetsintäyhtiöitä ja selvitystyöt todennäköisesti pidentyvät. Itse mineraaliesiintymä tai mineraalipotentiali alueella ei katoa. Jos luvan voimassaolo loppuu ennen kuin tutkimukset ovat saatettu loppuun tarkoittaa tämä sitä, että karenssiajan jälkeen haetaan uusi tutkimuslupa ja tutkimukset viedään loppuun. Luvan voimassaolo ei suoranaisesti siis vaikuta tutkimusten keston.

Kaivosalueiden käyttö toiminnan loputtua

” Louhitut kaivosmineraalit 144 §: Louhittujen kaivosmineraalien, kaivoksen laitteistojen, laitteiden, rakennusten ja rakennelmien poistaminen. Kaivostoiminnan harjoittaja saa pitää paikallaan kaivoksesta louhitut kaivosmineraalit, kaivoksen laitteistot ja laitteet sekä maan pinnalla olevat rakennukset ja rakennelmat kahden vuoden ajan siitä, kun kaivostoiminta on päättynyt. Tämän jälkeen ne siirtyvät korvauksetta kiinteistön omistajalle, joka voi vaatia niiden poistamista tai muuta asianmukaista loppusijoittamista toiminnanharjoittajan kustannuksella... Tarkempia säännöksiä

8.4.2022

louhittujen kaivosmineraalien, kaivoksen laitteistojen, laitteiden sekä rakennusten ja rakennelmien poistamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.”

Ja pykälä

”120 § Varautuminen kaivostoiminnan lopettamiseen: Kaivostoiminnan harjoittajan on kaivoksen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä kaivostoiminnassa otettava huomioon kaivoksen vaiheittainen sulkeminen, alueen käyttö kaivostoiminnan loputtua sekä se, että kaivostoiminta voidaan lopettaa ja kaivos sulkea turvallisesti.”

GTK:n kommentti:

-Kestävän kaivostoiminnan yksi kulmakivistä on kestävien hyötyjen synnyttäminen kaivospaikkakunnille myös kaivostoiminnan päättymisen jälkeen. Kaivosalueen mahdollisimman korkean lisäarvon jälkikäyttö on yksi työkalu tähän pyrittäessä. Kansainvälisesti kaivosteollisuudessa pyritään nykyisin suunnittelemaan jälkikäyttö laajapohjaisessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa jo ennen kaivoksen avaamista. Lainsäädännön uudistamisen yhteydessä olisi hyvä varmistaa, että lainsäädäntö tukee tätä tavoitetta.

-Toinen kaivoskohteiden sulkemisen jälkeinen mahdollinen käyttö on kaivosjätteiden (sivukivien ja rikastushiekkojen) hyödyntäminen. Tämä on hyvä ottaa huomioon jo toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa. Jätealueiden sisältämien raaka-aineiden (louhitut kaivosmineraalit) riittävän tarkka dokumentointi toiminnan aikana, mahdollisesti 3D muodossa, edesauttaa myöhempää hyödyntämistä.

-Kaivosjätteiden, sekä mahdollisen muun kaivosalueella olevan infran uusiokäyttö ja niihin kohdistuva tutkimus sekä kartoitus tulisi mahdollistaa toiminnan loputtua. Nyt ne siirtyvät maanomistajan tai mahdollisesti jopa useiden maanomistajien omistukseen ja tutkimusta ei pääse tekemään ilman maanomistajan lupaa. Tutkimuksia esimerkiksi louhittujen kaivosmineraalien suhteen ei voida myöskään turvata kaivoslain puitteissa käyttämällä kaivoslain lupamekanismeja. Vaikka maanomistaja antaisikin luvan tutkimukseen, tämä ei takaa yhtiölle tai tutkimuslaitokselle minkäänlaista etuoikeutta. Tämä tarkoittaa myös, että mahdollisesti tehdystä tutkimuksesta saatava geologinen tieto ei kerry kansalliseen geotietokantaan. Viitaten Vihervuoren selvitykseen ”Kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön toimivuuden arviointi” TEM2019:44 ja luku 17 Kaivosalueiden käyttö toiminnan päätyttyä: ”Kaivosalueen tulevien käyttömahdollisuuksien arviointia ja selvittämistä koskeva velvoite olisi ainakin yleispiirteisenä syytä lisätä kaivoslupan yhteyteen, ja kysymys olisi nostettava uuteen tarkasteluun kaivoslupan myöhemmissä tarkistamispäätöksissä”, tulisi kaivoslaki ainakin

8.4.2022

yleispiirteisenä velvoittaa kaivosalueen tulevien käyttömahdollisuuksien arviointia ja selvittämistä.

-Kasvavassa yhteiskunnan materiaalien tarpeessa on tärkeää mahdollistaa kiertotaloutta sekä kartoittaa tulevaisuuden varantoja. Kiertotalouden toimintamalleja tarvitaan ratkaisemaan taloudellisen kasvun aiheuttamaa luonnonvarojen ehtymistä. Ehdotus vastaa osaltaan hallitusohjelmakirjaukseen

-Paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen

Allekirjoittajat**Nimi****Titteli**

Kimmo Tiilikainen

Pääjohtaja

Olli Breilin

Johtaja, operatiivinen toiminta